

LUKÁCS LÁSZLÓ

A párbeszéd jegyében

Az egyház múlt századi történetének legnagyobb eseménye a II. Vatikáni zsinat volt. Befogadása és életre váltása még napjainkban is feladatok elé állít, sok eredménye viszont végleg beleépült az egyház életébe. Valójában azonban csak a liturgia reformja tudta átlépni a hívek és a papság ingerküszöbét. Pedig a zsinat elsősorban az egyház lényegét, isteni eredetét és küldetését tekintette át, a kétezer éves hithagyomány alapján: a teremtő és üdvözítő Szentháromság misztériumát, aki szeretetből teremtett és szeretetébe hív meg minden embert. A kinyilatkoztatás nem pusztán ismeretközlés. Általa Isten szeretettel szólítja meg az embert, barátjává fogadja és párbeszédet kezd vele; az egyház pedig a Szentháromságból élő kommunió, amely csak úgy teljesítheti krisztusi küldetését, ha hitében, reményében, szeretetében befogadja és viszonzza a Szentháromságnak az embert megszólító szeretetét, és maga is dialógust kezd a világgal az emberiség szolgálatában.

A zsinat azonban nemcsak befelé fordult, hanem kifelé, a világ felé is tekintett. Érthető, hogy sokkal élesebb és máig se lezárult viták bontakoztak ki ott, ahol az egyház és a világ viszonyát próbálták meghatározni, hiszen maga az egyház is az egész emberiséggel együtt a történelem zarándokútján jár, követve annak változásait.

A világra nyitó dokumentumokban két fontos alapelv jelenik meg. Az egyik: az ember személyi méltóságának, így lelkiismereti szabadságának feltétlen tisztelete. A vallásszabadságról szóló nyilatkozat nemcsak az akkor éppen uralkodó ateista diktatúrákkal szemben foglalt állást, hanem — az előző pápák megnyilatkozásaival szemben — kijelentette, hogy minden embernek személyi méltóságából adódó elidegeníthetetlen joga, hogy vallását — vagy éppen vallás-tagadását — maga válassza meg. Ki gondolta akkor, a hatvanas években, hogy a földi paradicsomot ígérő ateista diktatúra helyett napjainkban a jóléti társadalmat a szabadság és a boldogság ígéretével csábító reklámok ejthetik rabul?

VI. Pál pápa nyomán a zsinat másik fontos kulcsszava lett a dialógus: az egyház nem zárkozhat el a világtól, de nem is törekedhet politikai hegemoniára. Ehelyett az élet minden területén dialógust kell kezdeményeznie minden kereszténnyel, minden vallással, a különböző kultúrákkal, a mai kor emberével. Ígéretesen elindult az ökumenikus dialógus, majd a párbeszéd más vallásokkal és a nem-hívókkal is. Ki gondolta akkor, hogy fél évszázad múlva ennyire égetővé válik a vallásokkal való párbeszéd abban a világméretű felfordulásban, a „civilizációk összecsapásának” fenyegetettségében, amelyben a különböző vallások és kultúrák is jelentős szerepet kapnak? Ma a vallások közti párbeszéd állítja talán az egyik legnagyobb kihívás elé az egyházat és a teológiát.